

JULES VERNE

Şaqarın qururı

 SAGA
EGMONT

JULES VERNE

7
Isqarın Kuruiri

 SAGA
EGMONT

Jules Verne

Tsaarin kuriiri

Suomentanut ["Michel Strogoff"] Valfrid Hedman

Ilmestynyt aiemmin kahtena osana:
Tsaarin kuriiri (1927) ja Kavaltajan loppu (1928)
Karisto Oy:n kustantamana Hämeenlinnassa.

Saga

Tsaarin kuriiri

Translated by

Valfrid Hedman

Original title

Michel Strogoff

Copyright © 1876, 2019 Jules Verne and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726057751

1. e-book edition, 2019

Format: EPUB 2.0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com - a part of Egmont,
www.egmont.com

JUHLA UUDESSA PALATSISSA

- Teidän majesteettinne, uusi sähkösanoma.
    - Mistä?
    - Tomskista.
    - Onko lennätinjohdot katkaistu tuon kaupungin takaa?
    - Ne ovat olleet katkaistuina eilisestä asti.
    - Lähetä sähkösanoma Tomskiin joka tunti, kenraali, ja tiedota minulle, mitä tapahtuu.
    - Kyllä, teidän majesteettinne, vastasi kenraali Kissov.
- Nämä sanat vaihdettiin kello kaksi aamulla, jolloin Uudessa palatsissa toimeenpantu juhla oli loistavimmillaan. Koko iltakauden aikana eivät Preobrazenskin ja Pavlovskin rykmenttien soittokunnat olleet lakanneet kaiuttelemasta parhaimpia polkkiaan, masurkoitaan, sottiisejaan ja valssejaan. Tanssivien lukemattomat parit pyörivät ikäänkuin äärettömiin palatsin upeissa saleissa, muutaman askeleen päässä ”vanhasta kivitalosta”, jossa muinoin oli esitetty niin paljon kamalia murhenäytelmiä ja josta vain kaiku tänä yönä värähteli katrillien poljentoa säestäen.
- Hovimarsalkalla oli paljon apua arkaluontoisissa tehtävissään. Suuriruhtinaat adjutantteineen, kamariherrat ja palatsin upseerit johtivat itse tansseja. Timanteilla koristautuneet suuriruhtinattaret ja juhlapukuiset kamarineitsyet olivat oivallisena esimerkkinä vanhan ”valkokivisen kaupungin” korkeille sotilas- ja siviilivirkailijoille. Niinpä poloneesin merkin kajahtaessa, kun kaikkiin arvoluokkiin kuuluvat kutsuvieraat ottivat osaa tuohon poljennolliseen kävelyyn, joka tämänlaatuisissa

juhlallisuuksissa saa ihan kansallistanssin merkityksen, tarjosi pitseillä koristeltujen laahushameiden ja kunniamerkeillä kirjailtujen sotilaspukujen sekoitus sanoinkuvaamattoman näytelmän satojen kynttiläkruunujen valossa, jotka lukuisten kuvastimien heijastus loihti kymmenkertaisiksi.

Se oli häikäisevää.

Sitäpaitsi oli suuri salonki, kaunein kaikista Uuden palatsin saleista, arvokkaana kehystenä näiden korkeiden henkilöiden ja loistavapukuisten naisten prameudelle. Muhkea holvi kultauksineen, joiden räikeiden ajan hammas jo oli pehmentänyt, oli kuin välkkyvä tähtitaivas. Ikkuna- ja oviverhojen kirjailut ja niiden komeat poimut purppuroituivat lämpimistä värivivahduksista, jotka taittuivat jyrkästi raskaan damastin varjokohtiin.

Ikkunoista, joiden laajat puitteet kaareutuivat ylhäältä puoliympyröiksi, siivilöityi valoa ruutujen läpi pihalle ikäänkuin tulipalon heijastuksena viiltäen kirkkaasti yön pimeyttä, joka jo muutamia tunteja oli verhoillut tätä säteilevää palatsia. Ja tämä vastakohta kiinnittikin niiden kutsuttujen huomiota, jotka eivät liidelleet tanssin pyörteissä. Pysähtyessään ikkunakomeroihin he saattoivat hämärästi erottaa muutamia varjoissa häämöttäviä kirkontorneja, joiden mahtavat hahmot sieltä täältä pistivät esiin. Veistokoristeisten parvekkeiden alla he näkivät äänettöminä kävelevän lukuisia vartijoita kiväärit vaakasuorassa olalla ja suippolakissa pihalle säteilevien valojen hohteessa kiiltävä töyhtö. He kuulivat myös patrullien askeleet, jotka polkivat tahtia ehkä täsmällisemmin kuin tanssijain jalat salien parketilla. Tuon tuostakin toistui vartijasotilaitten huuto vartiosta vartioon, ja toisinaan sekaantui torvenpuhallus orkesterin säveliin kimakalla äänellään häiriten yleistä sopusointua.

Vielä alempana julkisivun edustalla saattoi Uuden palatsin ikkunoista työntyvissä isoissa valokartioissa erottaa tummia röykkiöitä. Ne olivat alaspäin lipuvia aluksia joella, jonka aallot huuhtelivat pengermien alimpia kerroksia.

Tanssiaisten päähenkilö, joka tämän juhlan oli pannut toimeen ja jota kenraali Kissov oli puhutellut vain itsevaltiaista käytetyllä arvonimellä, oli puettu kaartinjääkäriupseerin yksinkertaiseen univormuun. Se ei ollut teeskentelyä hänen puoleltaan, vaan ominaista miehelle, joka vähät välitti ulkoasun komeudesta. Hänen esiintymisensä oli siis vastakohtana hänen ympärillään hohtavien pukujen loistolle, ja samalla tavoin hän myös näyttäytyi georgialais-, kasakka- ja lesgiläissaattueensa keskellä, vaikka nämä upeat eskadroonat olivat häikäisevän komeissa kaukasialaisissa asepuvuissa.

Tämä kookas, suopeannäköinen ja tyyni henkilö, jonka otsalla kuitenkin kuvastui huolestumisen häivä, käveli ryhmän luota toisen luo, mutta hän puhui vain vähän eikä näkynyt kiinnostävän suurtakaan huomiota nuorten kutsuvieraiden iloisiin sukkeluuksiin enempää kuin Euroopan tärkeimpiä valtioita hänen hovissaan edustavien diplomaattikunnan jäsenten vakavampiin haasteluihinkaan. Pari kolme näistä terävisilmäisistä valtiomiehistä oli kyllä luullut huomaavansa isäntänsä kasvoilla levottomuuden oireita, joiden syytä he eivät keksineet, mutta ainoakaan ei ollut rohjennut häneltä sitä kysyä. Joka tapauksessa oli kaartinjääkäriupseerin tarkoitus aivan epäilemättä, etteivät hänen salaiset huolensa millään tavoin häiritsisi tätä juhlaa. Koska hän oli niitä harvoja itsevaltiaita, joita kaikki olivat tottuneet ajatuksissaankin tottelemaan, eivät tanssiaisten riemut hetkeksikään vaimentuneet.

Tällä välin odotteli kenraali Kissov, että upseeri, jolle hän äskettäin oli näyttänyt Tomskista lähetetyn sähkösanoman,

antaisi hänelle määräyksen poistua, mutta tämä pysyi vaiti. Hän oli ottanut sähkösanoman, lukenut sen, ja hänen otsansa kävi yhä enemmän pilveen. Hiipipä hänen kätensä vaistomaisesti miekan kahvaankin ja kohosi sitten silmien eteen, joita se hetkiseksi varjosti. Olisi luullut, että valojen hohto kävi hänen silmiinsä ja että hän etsi hämärää.

- Siis, jatkoi hän vietyään kenraali Kissovin erääseen ikkunakomeroon, meillä ei eilisen jälkeen ole mitään tietoja veljeltäni suuriruhtinaalta?

- Ei mitään tietoja, teidän majesteettinne, ja on pelättävissä, että sähkösanomat eivät piakkoin enää kulje Siperian rajan yli.

- Mutta ovathan kai Amurin ja Jakutskin, samoin kuin Transbaikalin joukot saaneet käskyn viipymättä marssia kohti Irkutskia?

- Se käsky annettiin viimeisellä sähkösanomalla, jonka saimme lähetetyksi Baikäljärven tuolle puolelle.

- Jenisein, Omskin, Semipalatinskin ja Tobolskin kuvernementtien kanssahan olemme olleet välittömässä kosketuksessa hyökkäyksen alusta saakka?

- Olemme, teidän majesteettinne, sähkösanomamme saapuvat sinne, ja vielä tällä hetkellä tiedämme varmasti, etteivät tataarit ole edenneet Irtyshin ja Obin yli.

- Eikä kavaltaja Ivan Ogarevista ole kuultu mitään?

- Ei mitään, vastasi kenraali Kissov. Poliisivoimien päällikkö ei tiedä, onko hän mennyt rajan yli vai ei.

- Sähköttäkää hänen tuntomerkinsä heti Nishni-Novgorodiin, Permiin, Jekaterinburgiin, Kashimoviin, Tjumeniin, Ishimiin, Omskiin, Elamskiin, Kolvaniin, Tomskiin ja kaikille muille lennätintomistoille, joiden yhteyteen vielä pääsemme!

- Teidän majesteettinne käskyt pannaan heti täytäntöön, vastasi kenraali Kissov.

- Kaikesta tästä on vaiettava!

Tehtyään' kunnioittavan alamaisuuden ja uskollisuuden merkin kenraali kumarsi, pujahti sankkaan väkijoukkoon ja poistui pian juhlasaleista kenenkään huomaamatta hänen lähtöään.

Upseeri taas jäi muutamaksi minuutiksi mietiskelemään, ja kun hän palasi saleissa olevien sotilashenkilöiden ja valtiomiesten joukkoon, oli hänen kasvoillaan jälleen levollinen ilme, joka niiltä oli hetkiseksi poistunut.

Se vakava tapahtuma, joka oli aiheuttanut nämä nopeasti vaihdetut vuorosanat, ei kuitenkaan ollut niin tuntematon kuin kaartinjääkärien upseeri ja kenraali Kissov uskoivat. Siitä ei puhuttu virallisesti, ei edes puolivirallisesti, koska kielten jänteitä ei ollut "korkeimman käskystä" kirvoitettu, mutta jotkut ylhäiset henkilöt olivat saaneet enemmän tai vähemmän tarkkoja tietoja siitä, mitä rajan takana tapahtui. Mutta sittenkin siitä, mitä he ehkä vain osapuilleen tiesivät ja mistä ei haasteltu edes diplomaattikunnan kesken, jutteli hiljaisella äänellä kaksi kutsuvierasta. Heidän virkapukunsa ja arvomerkinsä eivät olleet lainkaan silmäänpistäviä näissä Uuden palatsin kemuissa, mutta heillä tuntui olevan varsin täsmällisiä tietoja.

Kuinka, mitä tietä ja kenen välityksellä nämä kaksi tavallista kuolevaista olivat saaneet tietoonsa asioita, mitä niin monet tärkeimmistäkään henkilöistä tuskin aavistivat, olisi ollut mahdoton sanoa. Oliko heillä selvännäkijäin lahjoja? Oliko heillä erikoinen vainu urkkiakseen ilmi salaisimmatkin uutiset? Oliko tottumus saada leipänsä tietojen hankkimisesta ja tietojen levittämisestä tullut heille toiseksi luonnoksi ja muuttanut heidät itsensä? Melkein olisi tehnyt mieli se myöntää.

Näistä kahdesta miehestä toinen oli englantilainen ja toinen ranskalainen, molemmat kookkaita ja laihoja - edellinen tumma kuin Provencen eteläranskalaiset, toinen

punakka kuin joku Lancashiren herrasmies. Jälkimmäinen, levollinen, kylmä, hidas, säästeliäs liikkeissään ja sanoissaan, ei näkynyt puhuvan eikä elehtivän muuta kuin säännöllisin väliajoin. Ranskalainen sitävastoin oli vilkas ja säkenöivä ja esitti sanottavansa samaan aikaan suullaan, silmillään ja käsillään. Hän kykeni pukemaan ajatuksensa kymmeneen eri muotoihin, kun taas hänen puhetoverillaan näkyi olevan aivoissaan yksi ainoa muuttumattoman stereotyyppinen esitysmuoto.

Nämä fyysiset eroavaisuudet olisivat helposti pistäneet vähemminkin huomiokykyisen ihmisen silmään, mutta kasvojen tutkija olisi näitä kahta muukalaista läheltä tarkastellessaan helposti määritellyt heidän luonteenomaiset eroavaisuutensa sanomalla, että ranskalaisen ollessa "pelkkänä silmänä" englantilainen oli "pelkkänä korvana".

Ensinmainitun silmien optinen rakenne olikin käytännön vaikutuksesta tullut erikoisen tehokkaaksi. Hänen verkkokalvonsa herkkyys oli niin silmänräpäyksellinen kuin niiden temppujentekijäin, jotka tuntevat kortin pakkaa nopeasti nostaessaan tai pelkästä muiden silmille näkymättömästä pienten merkkien järjestelystä. Ranskalaisella oli siis mitä suurimmassa määrässä se kyky, jota nimitetään näkömuistiksi.

Englantilainen näkyi sensijaan olevan erikoisesti varustettu kuuntelemaan ja kuulemaan. Kun hänen kuuloelimiinsä oli jonkun äänen sävel osunut, ei hän voinut sitä unohtaa, ja kymmenen, tai kahdenkymmenen vuoden päästä hän olisi sen tuntenut tuhansien joukosta. Hänen korvillaan ei tosin ollut sellaista liikuntamahdollisuutta kuin eläinten laajoilla korvaledillä, mutta koska tiedemiehet ovat todenneet, että ihmisten korvat ovat vain "melkein liikkumattomat", emme pahoin erehtyne vakuuttaessamme, että mainitun englantilaisen korvat kohosivat, vääntyivät ja

litistivät hänen etsiessään ääniä tavalla, joka luonnontieteilijästä olisi miltei ollut näkyvä.

On mainittava, että tämä näön ja kuulon erikoinen tarkkuus näillä kahdella miehellä oli mainiona apuna heidän ammatissaan, sillä englantilainen oli *Daily Telegraphin* kirjeenvaihtaja ja ranskalainen taas kirjeenvaihtajana, hm ... mille sanomalehdelle tai sanomalehdille, sitä hän ei sanonut, ja kun häneltä kysyttiin, vastasi hän vain leikillisesti olevansa kirjeenvaihdossa "Madeleine-serkkunsa kanssa". Pohjimmiltaan tämä ranskalainen oli keveän pintansa alla perin tarkkavaistoinen ja ovela. Rupatellessaan puuta heinää hän teki sen kenties vain salatakseen tiedonhalunsa, eikä paljastanut koskaan itseään. Hänen puheliaisuutensa pikemminkin auttoi häntä vaikenemaan tärkeistä asioista, ja ehkä hän oli varovaisempikin kuin hänen virkaveljensä *Daily Telegraphista*.

Nämä molemmat olivat saapuvilla näissä Uudessa palatsissa heinäkuun 15. ja 16. päivän välisenä yönä järjestetyissä pidoissa sanomalehtimiehinä.

On sanomattakin selvää, että nämä miehet olivat intohimoisesti viehtyneet tehtäväänsä tässä maailmassa, että he karpän tavoin syöksyivät ajoon urkkiakseen odottamattomimpiakin uutisia, eikä mikään heitä pelottanut eikä estänyt yrittämästä parastaan ja heillä oli ammattimiesten järkkymätön kylmäverisyys ja todellista rohkeutta. Oikeina kilparatsastajina tässä huimassa uutisten metsästyksessä he loikkivat aitojen yli, kahlasivat joet ja uhmilivat kaikkia esteitä puhdasveristen juoksijaoriiden verrattomalla innolla, jotka tahtoivat päästä perille ensimmäisinä tai kuolla!

Eivätkä heidän lehtensäkään kitsastelleet varatessaan heille rahaa, mikä oli varmin, nopein ja täydellisin tietojen hankkimisen väline. Heidän kunniakseen on lisättävä, ettei

kumpikaan koskaan kuunnellut tai kurkistellut yksityiselämän ovenraoista ja että he toimivat ainoastaan silloin, kun oli puhe valtiollisista tai yhteiskunnallisista asioista. Sanalla sanoen, he puuhailivat siinä, mitä viime vuosina oli alettu nimittää ”suurpoliittiseksi ja sotilaalliseksi uutistenhankinnaksi”.

Mutta heitä läheltä seurattessamme huomaamme, että heillä useimmiten oli erikoinen tapa katsella asioita ja varsinkin niiden seurauksia. Kummallakin oli omat erikoisuutensa asioita katsellessaan ja arvostellessaan. Mutta kun he tinkimättä ostivat ”hyvällä rahalla hyvää tavaraa” eivätkä missään tilaisuudessa itseään säästelleet, olisi väärin heitä siitä moittia.

Ranskalaisen kirjeenvaihtajan nimi oli Alcide Jolivet. Englantilaisen nimi oli Harry Blount. He olivat ensi kerran tavanneet toisensa tässä Uuden palatsin juhlassa, jota heidän oli lehdissään selostettava. Heidän luonteittensa eroavaisuuden ja jonkinlaisen ammattikateuden vuoksi he olivat varsin vähän myötätuntoisia toisilleen. Siitä huolimatta he eivät vältelleet toisiaan, vaan pikemminkin koettivat tunnustella toistensa mielipiteitä päivän uutisten johdosta. Olivathan he sittenkin kaksi samalla alueella ja samojen vaikeuksien vallitessa metsästävää erämiestä. Sen, mihin toinen ei pystynyt, saattoi toinen näppärästi suorittaa, ja heidän omien etujensa mukaista oli, että he olivat silmäkantaman ja korvankuuleman päässä toisistaan.

Tänä iltana he siis kumpikin olivat väijyksissä. Ilmassa oli tosiaan jotakin.

- Vaikkapa tämä ei muuta olisi kuin ankkujen kulkue, tuumi Alcide Jolivet itsekseen, - maksaisi se sittenkin laukaukseen tuhlatus ruudin!

Molemmat kirjeenvaihtajat joutuivat keskusteluun toistensa kanssa tanssiaisten aikana muutama minuutti

kenraali Kissovin lähdön jälkeen.

- Tosiaan, hyvä herra, tämä pikku juhla on ihastuttava! virkkoi Alcide Jolivet herttaisesti arvellen, että hänen oli aloitettava keskustelu tällä erikoisesti ranskalaisella lauseparrella.

- Minä olen jo sähköttänyt "loistavaa!" vastasi Harry Blount kylmästi käyttäen sanaa, jonka Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiset olivat erikoisesti omistaneet kaikenlaisen ihastuksen ilmaisulle.

- Kuitenkin, lisäsi Alcide Jolivet, - on minun tarvinnut samalla huomauttaa serkulleni...

- Serkullenne...? toisti Harry Blount ihmettelevään sävyyn, keskeyttäen virkaveljensä lauseen.

- Niin, jatkoi Alcide Jolivet, - Madeleine-serkulleni... Hänen kanssaan minä olen kirjeenvaihdossa! Hän haluaa saada nopeita ja varmoja tietoja, se minun serkkuni! Minun täytyi siis mielestäni hänelle huomauttaa, että tämän juhlan aikana joku pilvi synkistyi itsevaltiaan otsaa.

- Minusta se taas näytti säteilevältä, vastasi Harry Blount, joka ehkä halusi salata omat ajatuksensa asiasta.

- Ja olette tietenkin pannut sen "säteilemään" *Daily Telegraphin* palstoilla?

- Aivan niin.

- Muistanette, herra Blount, sanoi Alcide Jolivet, - mitä tapahtui Zakretissa vuonna 1812?

- Minä muistan sen kuin olisin siellä itse ollut, hyvä herra, vastasi englantilainen kirjeenvaihtaja.

- Sitten, jatkoi Alcide Jolivet, - tiedätte, että keisari Aleksanterin kunniaksi järjestetyissä juhlissa hänelle ilmoitettiin Napoleonin tulleen Njemen-joen yli ranskalaisen etujoukon kanssa. Kuitenkaan keisari ei lähtenyt juhlista eikä tästä äärimmäisen vakavasta uutisesta huolimatta, joka olisi voinut maksaa hänelle

valtakunnan, sallinut kenenkään huomata enempää levottomuuden merkkejä...

- Kuin mitä osoitti isäntämme kenraali Kissovin ilmoittaessa hänelle, että lennätinjohto oli katkaistu rajan ja Irkutskin väliltä.

- Ah, te tiedätte sen seikan?

- Minä tiedän.

- Minun taas olisikin vaikea olla sitä tietämättä, koska viime sähkösanomani pääsi Udinskiin saakka, huomautti Alcide Jolivet jonkinlaisen tyydytyksen tuntein.

- Ja minun ainoastaan Krasnojarskiin, vastasi Harry Blount yhtä tyytyväiseen sävyyn.

- Sitten tiedätte kai myöskin, että on lähetetty määräyksiä Nikolajevskin joukoille?

- Kyllä, hyvä herra, samalla kun sähkötettiin Tobolskin kuvernementin kasakoille käsky kerätä voimansa yhteen.

- Mikään ei ole enemmän totta, herra Blount. Nuo toimenpiteet olivat minullekin tuttuja, ja saatte uskoa, että herttainen serkkuni niistä jo huomenna jotakin tietää!

- Aivan kuin tietävät *Daily Telegraphin* lukijatkin, herra Jolivet.

- Ka niin! Kun katselee kaikkea, mitä tapahtuu...

- Ja kun kuuntelee kaikkea, mitä sanotaan...

- Mielenkiintoinen sotaretki, jota kannattaa seurata, herra Blount.

- Minä seuraan sitä, herra Jolivet.

- Sitten on mahdollista, että tapaamme toisemme vähemmän varmalla pohjalla kuin tämän salin lattia on!

- Vähemmän varmalla kylläkin, mutta...

- Myös vähemmän liukkaalla! vastasi Alcide Jolivet pidättäen virkaveljeään, juuri kun tämä peräytyessään oli menettämäisillään tasapainonsa.

Sen jälkeen molemmat kirjeenvaihtajat erosivat ylimalkaan varsin tyytyväisinä siitä, ettei toinen ollut

ennättänyt toisen edelle. He olivat tosiaan kaksin pelissä.

Tällä hetkellä avattiin suuren salongin viereisten salien ovet. Siellä oli useita pitkiä, oivallisesti katettuja pöytiä ylenpalttisen runsaine, arvokkaine porsiini- ja kulta-astioineen. Keskimmaisella, ruhtinaille, prinsessoille ja diplomaattikunnan jäsenille varatulla pöydällä kimalteli äärettömän kallisarvoinen Lontoossa valmistettu maustesäiliö, ja tämän kultaseppäin mestariteoksen ympärillä välkkyi kynttiläkruunujen valossa tuhat ihmeellisimpään pöytäkalustoon kuuluvaa esinettä, mikä milloinkaan oli Sevresin tehtaista lähtenyt.

Uuden palatsin kutsuvieraat alkoivat nyt liikkua illallissaleja kohti.

Tällä hetkellä kenraali Kissov, joka juuri oli palannut, lähestyi nopeasti kaartinjääkäriupseeria.

- No? kysyi tämä häneltä innokkaasti, kuten oli tehnyt ensimmäiselläkin kerralla.

- Sähkösanomat eivät kulje enää Tomskia kauemmaksi, teidän majesteettinne.

- Hanki heti kuriiri!

Upseeri lähti isosta salista ja astui sen viereiseen avaraan huoneeseen. Se oli työkammio ja sisustettu varsin yksinkertaisesti vanhasta tammesta tehdyillä huonekaluilla ja sijaitsi Uuden palatsin kulmassa. Muutamia tauluja, niiden joukossa useita Horace Vernetin maalauksia, oli ripustettu seinälle.

Upseeri avasi ripeästi lasioven ikäänkuin hän olisi kaivannut happea ja astui isolle parvekkeelle hengittämään ihanan heinäkuun yön ilmaa.

Hänen silmiensä edessä lepäsi kuutamossa kylpien linnoitettu kehä, jonka keskeltä kohosi kaksi katedraalia, kolme palatsia ja kasarmit. Tämän kehän ulkopuolella oli kolme eri kaupunkia, Kitai-Gorod, Bjeloi-Gorod ja Semljanoi-Gorod, äärettömän suuret eurooppalais-,

tataarilais- ja kiinalaiskorttelit, joiden yläpuolelle kohosivat tornit, kellotapulit, minareetit ja kolmensadan kirkon vihreät kupukatot. Pieni poimuileva joki heijasti siellä täällä kuun säteitä. Tämä kokonaisuus näytti omituiselta eriväristen rakennusten mosaiikilta, joka oli ympärykseltään neljäkymmentäviisi kilometriä.

Joki oli Moskva, kaupunki oli Moskova, linnoitettu keskus oli Kreml ja kaartinjääkäriupseeri, joka käsivarret ristissä rintaa vasten ja miettiväinen ilme otsalla haaveillen kuunteli Uudesta palatsista jättiläiskaupungin yli leviävää humua, oli itse tsaari.

VENÄLÄISET JA TATAARIT

Tsaari oli odottamatta lähtenyt Uuden palatsin saleista hetkellä, jolloin hänen korkeimmille siviili- ja sotilasvirkailijoille ja Moskovan ylimystölle toimeenpanemansa juhla oli kaikessa loistossaan, koska parhaillaan tapahtui vakavia selkkauksia Uralin rajan tuolla puolella. Ei ollut enää epäilystäkään, että pelottava hyökkäys uhkasi ryöstää siperialaiset maakunnat Venäjän vallasta.

Aasian Venäjä eli Siperia on pinta-alaltaan kahden miljoonan neliökilometrin laajuinen ja asukasluku nousee kahteen miljoonaan. Se ulottuu Ural-vuorista, jotka erottavat sen Euroopan Venäjästä, Tyynenmeren rannikoille asti. Etelässä sitä rajoittavat Turkestania ja Kiinan valtakunta jokseenkin epämääräisin rajaviivoin, pohjoisessa Pohjoinen jäämeri, Karan merestä Beringin salmeen asti. Se jakaantuu kuvernementteihin eli maakuntiin, joita pääkaupunkiensa mukaan nimitetään Tobolskiksi, Jeniseiksi, Irkutskiksi, Omskiksi ja Jakutskiksi, sitäpaitsi siihen kuuluu Ohotskin ja Kamtshatkan piirikunnat sekä kaksi moskovalaiseen herruuteen pakotettua seutua, nimittäin kirgiisien ja tshuktsien maat.

Tämä äärettömän laaja aroalue, joka ulottuu enemmän kuin satakymmenen pituusastetta lännestä itään, on samalla kertaa rikollisten ja niiden karkoituspaikkana, jotka joku ukaasi on tuominut maanpakoon.

Kaksi kenraalikuvernööriä edustaa tsaarin ylintä valtaa tällä laajalla alueella. Toinen asuu Irkutskissa Itä-Siperian pääkaupungissa, toinen Tobolskissa, joka on Länsi-Siperian

pääkaupunki. Jenisein lisäjoki Tshuna erottaa toisistaan nämä molemmat Siperiat.

Mikään rautatie ei vielä halkaise näitä äärettömiä lakeuksia, jotka paikoin ovat todellakin tavattoman hedelmällisiä. Mikään höyryhepo ei kuljeta maailmalle niitä mineraaliaarteita, jotka laajoilla aloilla tekevät siperialaisen maan rikkaammaksi pinnan alapuolelta kuin päältä. Kesällä matkustetaan nelipyöräisissä matkavaunuissa eli *tarantaseissa* ja talvella *kibitka*-nimisessä kuomureessä.

Yksi ainoa yhdyslinja, nimittäin lennätinjohto, liittää Siperian molemmat puoliskot, itäisen ja läntisen, toisiinsa ja Euroopan Venäjään yhdeksättätuhatta virstaa pitkänä metallilankana. Uralista lähdettyään se kulkee Jekaterinburgin, Kasimovin, Tjumenin, Ishimin, Omskin, Elamskin, Kolyvanin, Tomskin, Krasnojarskin, Nishni-Udinskin, Irkutskin, Verhne-Nertshinskin, Strelinskin, Albasinin, Blagovjeshtshenskin, Radden, Orlomskajan, Aleksandrovskajan ja Nikolajevskin kautta, ja tiedotus maksaa kuusi ruplaa yhdeksäntoista kopeekkaa sanalta lähetettynä äärimmäisestä päästä toiseen. Irkutskista haarautuu linja Mongolian rajalle Kiahtaan, ja sieltä kuljetetaan sanomat postitse kolmellakymmenellä kopeekalla sanalta kahdessa viikossa Pekingiin.

Tämä Jekaterinburgista Nikolajevskiin vedetty johto oli katkaistu ensiksi Tomskin edustalla ja muutamia tunteja myöhemmin Tomskin ja Kolyvanin väliltä.

Siksi tsaari oli kenraali Kissovin vastikään antaman toisen tiedotuksen jälkeen vastannut vain sanoilla:

- Hanki tänne heti kuriiri!

Tsaari oli istunut muutaman minuutin hievahtamatta työhuoneensa ikkunan ääressä, kun päivystävät upseerit uudelleen avasivat oven. Poliisivoimien komentaja ilmestyi kynnykselle.

- Astu sisälle, kenraali, virkkoi tsaari lyhyesti, - ja kerro minulle kaikki, mitä tiedät Ivan Ogarevista.

- Hän on äärettömän vaarallinen mies, teidän majesteettinne, vastasi poliisivoimien komentaja.

- Hänellähän oli everstin arvo?

- Niin oli, teidän majesteettinne.

- Ja hän oli nerokas upseeri?

- Erinomaisen nerokas, mutta mahdoton pitää kurissa ja niin hillittömän kunnianhimoinen, ettei väistynyt minkään edestä. Hän antautui pian salaisiin juonitteluihin, ja silloin hänen korkeutensa suuriruhtinas riisti häneltä hänen arvonimensä ja karkoitti hänet sitten Siperiaan.

- Milloin se tapahtui?

- Siitä on kaksi vuotta. Teidän majesteettinne armahtamana hän palasi Venäjälle kuuden kuukauden karkoitusajan jälkeen.

- Eikä ole sittemmin palannut Siperiaan?

- On kyllä, teidän majesteettinne, hän palasi sinne, mutta tällä kertaa vapaaehtoisesti, vastasi poliisivoimien komentaja ja lisäsi hiljentäen ääntänsä:

- Oli aika, teidän majesteettinne, jolloin Siperiaan joutuneet eivät sieltä tulleet takaisin.

- Niin, mutta minun eläessäni Siperia on seutu, josta päästään takaisin!

Tsaarilla oli oikeus lausua nämä sanat todellisen ylpeyden tuntein, sillä lempeydellään hän oli usein osoittanut, että venäläisenkin oikeus saattaa antaa anteeksi.

Poliisivoimien komentaja ei vastannut mitään, mutta ilmeisesti hän ei ollut puolinaisten toimenpiteiden ystävä. Hänen käsittääkseen ei kukaan, joka kerran oli santarmien välissä kulkenut Ural-vuorten yli, saisi enää koskaan niiden yli astua. Mutta näin ei ollut asianlaita uudella hallituskaudella, ja poliisikomentaja oli siitä vilpittömästi

pahoillaan. Mitä! Eikö enää elinkautisia tuomioita muusta kuin rikoksista yleistä lakia vastaan? Mitä! Valtiollisia karkotettuja palasi Tobolskista, Jakutskista, Irkutskista! Poliisivoimien komentaja, tottuneena ukaasien päätöksiin, joita muinoin ei millään armahduksilla peruutettu, ei voinut hyväksyä moista hallitustapaa! Mutta hän vaikenä odottaen, että tsaari häneltä jälleen kysyisi.

Hänen ei tarvinnutkaan pitkälti odottaa.

- Eikö Ivan Ogarev ole kertaakaan palannut Venäjälle siperialaisiin maakuntiin tekemänsä matkan jälkeen, jonka todellinen tarkoitus on jäänyt tuntemattomaksi?

- On kyllä.

- Ja hänen palattuaan poliisi eksyi hänen jäljiltään?

- Eipä niin, teidän majesteettinne, sillä tuomittu tulee todella vaaralliseksi vasta siitä päivästä asti, kun hänet on armahdettu!

Tsaarin otsa rypistyi hetkiseksi. Kenties saattoi poliisivoimien komentaja pelätä menneensä liian pitkälle, vaikka hänen itsepäinen pysymisensä mielipiteissään oli vähintäänkin yhtä piintynyt kuin hänen rajaton kiintymyksensä herraansa, mutta, viitsimättä suuttua näistä sisäpolitiikkaa koskevista epäsuorista moitteista, jatkoi tsaari lyhytsanaisesti kysymystensä sarjaa:

- Entä missä Ivan Ogarev viimeksi oli?

- Permin kuvernementissa.

- Missä kaupungissa siellä?

- Itse Permissä.

- Mitä hän siellä puuhaili?

- Hän näytti toimeettomalta, eikä hänen käytöksessään havaittu mitään epäiltävää.

- Eikö hän ollut valtiollisen poliisin silmälläpidon alaisena?

- Ei, teidän majesteettinne.

- Milloin hän lähti Permistä?

- Maaliskuun vaiheilla.
- Mennäkseen...
- Sitä ei tiedetä.
- Eikä sen ajankohdan jälkeen tiedetä, mihin hän on joutunut?

- Ei tiedetä.

- No, minäpä tiedän sen! tsaari vastasi. - Minulle on osoitettu nimettömiä tiedonantoja, jotka eivät ole kulkeneet poliisitoimistojen kautta, ja niiden seikkojen yhteydessä, joita nykyisin rajan takana tapahtuu, on minulla täysi syy uskoa, että ne ovat oikeita!

- Tarkoittaako teidän majesteettinne, huudahti poliisikomentaja, - että Ivan Ogarevilla on tataarien hyökkäyksessä sormensa pelissä?

- Kyllä, kenraali, ja minä ilmoitan sinulle, mitä et tiedä. Permin kuvernementista lähdettyään Ivan Ogarev on mennyt Ural-vuorten yli. Hän on lähtenyt Siperiaan kirgiisien aroille ja koettanut yllyttää näitä paimentolaisheimoja kapinaan, eikä menestyksettä. Sitten hän on siirtynyt etelämmäksi vapaaseen Turkestaniin asti. Siellä hän on Buharan, Kokandin ja Kundusin kaanikunnissa löytänyt heimopäälliköitä, jotka olivat halukkaita heittämään tataarilaisjoukkonsa siperialaisiin maakuntiin ja aiheuttamaan yleisen hyökkäyksen Aasian Venäjälle. Liikettä on lietsottu salassa, mutta äskettäin se leimahti kuin salama, ja nyt ovat tiet tukossa ja kaikki yhteydet Länsi- ja Itä-Siperian väliltä on katkaistu! Sitäpaitsi Ivan Ogarev tahtoo kostonhimonsa vimmassa yrittää veljeni murhaamista!

Tsaari oli puhuessaan kiihtynyt ja käveli levottomasti lattialla. Poliisivoimien komentaja ei vastannut mitään, mutta hän tuumi itsekseen, että siihen aikaan, jolloin Venäjän keisarit eivät karkotettua koskaan armahtaneet, ei Ogarevin suunnitelmia olisi voitu toteuttaa.

Kului muutama minuutti, sitten hän lähestyi tsaaria, joka oli heittäytynyt nojatuoliin, ja sanoi:

- Teidän majesteettinne on tietenkin antanut käskyjä, että tämä hyökkäys torjutaan mahdollisimman pian?

- Olen, vastasi tsaari. - Viimeisen sähkösanoman, joka vielä pääsi Nishni-Udinskiin, on täytynyt panna liikkeelle Jenisein, Irkutskin ja Jakutskin kuvernementtien ja Amurin ja Baikaljärven maakuntain joukot. Samalla rientävät Permin ja Nishni-Novgorodin rykmentit ja rajaseudun kasakat pikamarssissa Ural-vuoria kohti, mutta valitettavasti kuluu useita viikkoja ennenkuin ne ehtivät tataarilaisjoukkoja vastaan.

- Eikä teidän majesteettinne veljellä, hänen korkeudellaan suuriruhtinaalla, joka tällä hetkellä on eristettynä Irkutskin kuvernementissa, enää ole tilaisuutta välittömään ajatustenvaihtoon Moskovan kanssa?

- Ei.

- Mutta viime sähkösanomista hän toki tietää, mihin toimenpiteisiin teidän majesteettinne on ryhtynyt ja mitä apua hänellä on odotettavissa Irkutskin lähimmistä kuvernementeista?

- Hän tietää sen, vastasi tsaari, - mutta hän ei tiedä, että Ivan Ogarevin on esitettävä, ei ainoastaan kapinallisen, vaan myös pettäjän osaa, ja että hänellä tuossa miehessä on henkilökohtainen ja leppymätön vihollinen.

Suuriruhtinas on syynä Ivan Ogarevin ensimmäiseen kolahdukseen, ja vaarallisinta asiassa on se, että veljeni ei sitä miestä tunne. Ivan Ogarevin aikomuksena on siis päästä Irkutskiin ja siellä väärän nimen varjossa tarjota suuriruhtinaalle palveluksiaan. Saatuaan hänen luottamuksensa hän sitten tataarien saartaessa Irkutskia luovuttaa heille kaupungin ja samalla veljeni, jonka henki on välittömästi uhattuna. Tämän minä tiedän saamistani

sanomista, tätä ei tiedä suuriruhtinas, mutta hänen tulisi saada se tietää.

- No sitten, teidän majesteettinne, on etsittävä älykäs, rohkea kuriiri...

- Minä odotan sellaista.

- Ja pitäköön hän kiirettä, lisäsi poliisivoimien komentaja, - sillä sallikaa minun lisätä, majesteetti, että tuo Siperia on erikoisen otollinen maa-ala kapinoille!

- Tarkoitatko, kenraali, että karkotetut liittyisivät hyökkääjiin? huudahti tsaari, joka ei kyennyt hillitsemään itseään tämän vihjauksen kuullessaan.

- Suokoon teidän majesteettinne minulle anteeksi ... änkytti poliisivoimien komentaja vastaukseksi, sillä tuo ajatus oli todellakin herättänyt levottomuuden ja epäluulon hänenkin mielessään.

- Minä uskon karkotetuilla olevan enemmän isänmaanrakkautta, virkkoi tsaari.

- Siperiassa on muitakin tuomittuja kuin valtiollisia vankeja, vastasi poliisikomentaja.

- Pahantekijät! Oh, kenraali, ne minä jätän sinun haltuusi! Ne ovat ihmiskunnan pohjasakkaa. Niillä ei ole mitään isänmaata. Mutta kapina tai pikemminkin hyökkäys ei ole tehty keisaria, vaan Venäjää, sitä maata vastaan, jonka jälleennäkemisestä eivät karkotetut ole menettäneet kaikkea toivoa ... ja he näkevät sen jälleen! Ei, kukaan venäläinen ei liity hetkeksikään tataareihin Moskovan valtaa heikentääkseen!

Tsaari oli oikeassa uskoessaan niiden isänmaanrakkauteen, joita hänen politiikkansa toistaiseksi piti eristettyinä.

Lempeys, joka oli hänen lainkäyttönsä pohjalla, milloin hän itse voi sen vaikutuksia johtaa, ne melkoiset lievennykset, joihin hän oli ryhtynyt muinoin niin kauheiden ukaasien käyttelyssä, takasivat, ettei hän voinut erehtyä.

Mutta ilman tätä voimakasta apuakin, joka olisi helpottanut tataarien hyökkäystä, olivat olosuhteet silti varsin vakavat, sillä oli pelättävissä, että suurin osa kirgiisiläisväestöstä liittyisi hyökkääjiin.

Kirgiisit jakautuvat kolmeen ryhmään: isoon, pieneen ja keskimmäiseen, ja heitä on lukumäärältään noin neljäsataatuhatta telttakuntaa, toisin sanoen, ehkä kaksi miljoonaa henkeä. Näistä eri ryhmistä toiset ovat itsenäisiä ja toiset tunnustavat joko Venäjän tai Kivan, Kokandin ja Buharan kaanikuntien eli Turkestanin peloittavimpain ruhtinaiden vallan. Keskimmäisen lauman, rikkaimman ja samalla mahtavimman, leirit täyttävät koko alueen Sara Sum (Keltaisen joen), Irtyshin, Ishimin yläjuoksun, Hadisangin ja Aksakalin järvien välillä. Suuri ryhmä, jonka hallussa ovat keskimmäisestä itään sijaitsevat seudut, ulottuu Omskin ja Tobolskin kuvernementteihin asti. Jos siis nämä kirgiisiläisheimot nousisivat, merkitsisi se Aasian puoleisen Venäjän valtaamista ja ennen kaikkea Jenisein itäpuolella olevan Siperian eristämistä.

Tosin kyllä kirgiisien sotataito on varsin alkeellista. He ovat pikemminkin öisin liikkuvia rosvoja ja karavaanien hätyyttäjiä kuin säännöllisiä, koulutettuja sotilaita. Herra Levshin onkin sanonut, että tiivis rintama tai neliö hyvää jalkaväkeä kykenee tekemään vastarintaa kymmenkertaiselle kirgiisijoukolle ja että yksi ainoa kanuuna voi tuhota niitä hirvittävän määrän.

Olkoonpa niin, mutta sittenkin täytyy tuon neliön hyvää jalkaväkeä ensin saapua kapinaan nousseeseen maahan ja tuliputkien lähteä tykkilavitsoiltaan venäläisistä maakunnista, jotka ovat kahden- tai kolmentuhannen virstan päässä. Ja lukuunottamatta suoraa tietä Jekaterinburgista Irkutskiin ovat useinkin rämeiset arot vaikeakulkuisia, ja varmaankin kuluisi monta viikkoa

ennenkuin venäläiset joukot ehtisivät saapua paikalle lyödäkseen tataarien laumat takaisin.

Omsk on Länsi-Siperian sotilaallinen keskus ja sen on pidettävä kirgiisiheimoja kurissa. Täällä sijaitsevat ne rajat, joilla nämä epätäydellisesti alistetut paimentolaiset ovat monestikin rikkoneet rauhan, ja sotaministeriössä otaksuttiin hyvällä syyllä, että Omsk oli jo nyt pahoin uhattuna. Sotilassiirtolain linja eli ne kasakka-asemat, joita on siroteltu määrättyjen välimatkojen päähän Omskista Semipalatinskiin asti, oli varmaan jo useasta kohtaa murrettu. Ja oli pelättävissä, että "suuret sultaanit", jotka hallitsevat kirgiisiläisalueita, olisivat joko vapaaehtoisesti alistuneet tai pakosta taipuneet tataarien edessä. Nämähän ovat muhamettilaisia, kuten hekin, ja orjuuttamisesta johtuvaan vihaan liittyisi lisätekijänä vihamielisyys kreikkalaiskatolisen uskonnon ja islamin välillä.

Jo kauan olivatkin Turkestanin tataarit, varsinkin Buharan, Kokandin ja Kundusin kaanikunnissa, yrittäneet saada kirgiisilaumat Venäjän vallan alta joko asevoimin tai suostuttelemalla.

Muutama sana näistä tataareista.

Tataarit kuuluvat kahteen eri rotuun: kaukasialaiseen ja mongolialaiseen. Kaukasialainen rotu, jota Abel de Remusatın sanojen mukaan "Euroopassa pidetään meikäläisen kauneuden perustyyppinä, koska kaikki maanosamme kansat ovat siitä lähtöisin", yhdistää saman nimityksen alaisiksi turkkilaiset ja persialaista juurta olevat alkuasukkaat. Puhtaasti mongolialaiseen rotuun kuuluvat varsinaiset mongolit, mantshulaiset ja tiibetiläiset.

Ne tataarit, jotka nyt uhkasivat Venäjän keisarikuntaa, olivat kaukasialaista rotua ja asuivat etupäässä Turkestanissa. Tämä laaja maa on jaettu eri valtioihin, joita hallitsijainsa, kaanien, mukaan nimitetään kaanikunniksi.

Tärkeimpiä niistä ovat Buharan, Kivan, Kokandin ja Kundusin kaanikunnat.

Siihen aikaan oli Buhara näiden kaanikuntain joukossa mahtavin ja pelättävin. Venäjän oli jo täytynyt useita kertoja taistella sen ruhtinaita vastaan, jotka itsekkäistä syistä saattaakseen heidät oman ikeensä alle olivat puolustaneet kirgiisien itsenäisyyttä moskovalaista valtaa vastaan.

Nykyinen hallitsija, Feofar-kaani, astui edeltäjiensä jälkiä.

Buharan kaanikunta ulottuu pohjoisesta etelään 37. leveysasteelta 41. leveysasteelle idästä länteen 61. aina 66. pituusasteelle, ollen siis pinta-alaltaan noin neljäkymmenenviidentuhannen neliökilometrin laajuinen.

Tässä valtakunnassa lasketaan olevan kaksi ja puoli miljoonaa asukasta, kuudenkymmentuhannen miehen suuruinen armeija, joka sodan aikana nousee kolminkertaiseksi, ja kolmekymmentätuhatta ratsumiestä.

Se on rikas maa, joka tarjoaa erilaisia luonnontuotteita: eläimiä, viljaa, hedelmiä ja metalleja, ja sitä on laajennettu liittämällä siihen Balhin, Aukoin ja Meimaneen piirikunnat. Tässä valtiossa on yhdeksäntoista melkoisen tärkeätä kaupunkia. Pääkaupunki Buhara, jota ympäröi kolmentoista kilometrin pituinen, torneilla vahvistettu muuri, on loistava kaupunki, jota Avicenne ja muut kymmenennen vuosisadan oppineet kuvailivat. Sitä pidetään muhamettilaisen tieteen ja opin keskuksena ja se kuuluu Keski-Aasian mainehikkaimpiin. Muita kaupunkeja on ensiksikin Samarkand. Siellä on Tamerlanin hauta ja kuuluisa palatsi sinisine kivineen, jolle jokaisen uuden kaanin pitää kruunaustilaisuudessa istuutua, ja kaupungin turvana on erittäin lujaa linnoitus. Edelleen Karshi kolminkertaisine ympäröimisine keidas-alueella, jota ympäröi kilpikonnien ja sisiliskojen kansoittama suo, ja se on miltei valloittamaton, Tshardshuita puolustaa kahteenkymmeneentuhanteen nouseva asukasmäärä,

Katta-Kurgan, Nurata, Dshisah, Paikand, Karakul, Kusar ynnä muut lisäävät vaikeasti valloitettavien kaupunkien lukumäärää. Tämä vuorien suojaama ja arojen eristämä Buharan kaanikunta on siis todella pelottava valtio, ja Venäjän täytyisi lähettää sitä vastaan melkoisia joukkoja.

Nykyisin hallitsi tätä Tartaarian kolkkaa kunnianhimoinen ja hurja Feofar. Muiden kaanien, varsinkin Kokandin ja Kundusin sotaisten, julmien rosvoruhtinaiden tukemana - nämä kun olivat hyvinkin halukkaita antautumaan tataarien vaistolle rakkaisiin seikkailuihin - Feofar oli kaikkia Keski-Aasian laumoja komentavien päälliköiden avulla asettunut johtamaan tätä hyökkäystä, jonka sieluna oli Ivan Ogarev. Tämä kavaltaja oli hillittömässä kunnianhimossaan ja kostonhalussaankin järjestänyt sotaliikkeet niin, että Siperian valtatie tuli katkaistua. Mielelön mies tosiaan, jos luuli voitavansa kolhaista moskovalaista valtakuntaa vakavasti! Hänen yllytyksestään emiiri - sen arvonimen Buharan kaanit itselleen ottavat - oli heittänyt laumansa Venäjän rajan yli. Hän oli hyökännyt Semipalatinskin kuvernementtiin, ja kasakoiden, jotka sillä kohdalla olivat liian vähälukuiset, oli täytynyt perääntyä hänen edeltään. Hän oli tunkeutunut Balhasjärveä kauemmaksi, kuljettaen kirgiisiläisväestöt perässään. Ryöstäen, hävittäen, keräten alistuvat lippunsa alle ja ottaen vastarintaan asettuneet vangeiksi, hän siirtyi kaupungista toiseen mukanaan ne itämaisen itsevaltiaan seuralaiset, joita voisi nimittää hänen yksityistaloudekseen, monet vaimonsa ja orjansa - ja osoittaen kaikessa uudenaikaisen Tsingis-kaanin rohkeutta.

Missä hän oli tällä hetkellä? Mihin asti olivat hänen soturinsa saapuneet silloin, kun tieto hyökkäyksestä ehti Moskovaan? Millä kohdalla Siperiaa oli venäläisten joukkojen täytynyt peräytyä? Sitä oli mahdoton tietää. Yhteydet oli katkaistu. Olivatko jotkut tataariarmeijan

ratsuvakoojat katkaisseet lennätinlangan Kolyvanin ja Tomskin väliltä vai oliko emiiri itse jo saapunut Jenisein seuduille asti? Oliko Länsi-Siperian koko eteläinen osa ilmiliäkissä? Oliko kapina jo levinnyt itäisiin seutuihin asti? Sitäkään ei tiedetty. Ainoa välittäjä, joka ei pelkää pakkasta eikä kuumuutta, jota ei talven ankaruus eikä kesän helle voi pysähdyttää, joka kiittää salaman nopeudella - sähkövirta - ei voinut enää uhmata aroja, eikä ollut mahdollista toimittaa Irkutskiin suljetulle suuriruhtinaalle tietoja vaarasta, mikä uhkasi häntä Ivan Ogarevin hahmossa.

Ainoastaan kuriiri saattoi korvata katkaistun lennätinlangan. Häneltä kuluisi melkoinen aika niiden viidentuhannenkahdensadan virstan taivaltamiseen, jotka erottivat Moskovon Irkutskista. Häneltä vaadittiin kapinallisten ja hyökkääjien rivien lävitse pujahtaakseen miltei yli-inhimillistä rohkeutta ja älykkyyttä. Mutta selväpäinen ja lujasydäminen kykenee paljon!

- Löytänenköhän sellaisen pään ja sydämen? tuumi tsaari.

MIKAEL STROGOV

Keisarillisen työhuoneen ovi avautui pian, ja päivystävä upseeri ilmoitti kenraali Kissovin.

- Se kuriiri? kysyi tsaari innokkaasti.
- On saapunut, teidän majesteettinne, vastasi kenraali Kissov.
- Oletko löytänyt sopivan miehen?
- Siitä tohdin mennä teidän majesteettilenne takuuseen.
- Kuuluuko hän palatsin henkilökuntaan?
- Kyllä, teidän majesteettinne.
- Tunnetko hänet?
- Henkilökohtaisesti, ja monta kertaa hän on menestyksellisesti suorittanut vaikeita tehtäviä.
- Ulkomaillako?
- Juuri Siperiassa.
- Mistä hän on kotoisin?
- Omskista. Hän on siperialainen.
- Onko hänellä kylmäverisyyttä, älykkyyttä, rohkeutta?
- On, teidän majesteettinne, hänellä on kaikkea, mitä tarvitsee onnistuakseen siinä, missä muut ehkä ajaisivat karille.
- Hänen ikänsä?
- Kolmekymmentä vuotta.
- Kai hän on tarmokas ja sitkeä mies?
- Teidän majesteettinne, hän kykenee kestämaan äärimmäiseen asti kylmää, nälkää, janoa, väsymystä.
- Onko hänellä rautainen ruumiinrakenne?
- On, teidän majesteettinne.
- Ja sydän paikallaan...?

- Kultainen sydän.
- Hänen nimensä?
- Mikael Strogov.
- Onko hän valmis lähtemään?
- Hän odottaa vartiosalissa teidän majesteettinne käskyä.
- Tulkoon sisälle, virkkoi tsaari.

Muutamaa minuuttia myöhemmin astui kuriiri Mikael Strogov keisarilliseen työhuoneeseen.

Mikael Strogov oli kookas, jäntevä, leveäharteinen ja leveärintainen mies. Hänellä oli kaukasialaisen rodun kauniit piirteet. Hänen joustavat jäsenensä olivat kuin mekaanisesti sovitettut viputangot. Tätä komeaa ja tanakkaa nuorta miestä ei olisi vastoin hänen tahtoaan helposti voinut hievahduttaa, sillä kun hän oli astunut jalkansa maahan, näyttivät ne siihen juurtuneilta. Hänen päätänsä peitti runsas kihara tukka, joka riippui suortuvina sivuille moskovalaiskypärän alta. Jos hänen tavallisesti kalpeat kasvonsa värittyivät, tapahtui se ainoastaan nopeamman sydämensyökkinnän vaikutuksesta, kun vilkkaampi verenkierto ajoi veren poskille. Silmät olivat tummansiniset, niiden katse suora, avoin ja vakaa, ja ne säkenöivät kulmakarvojen kaaren alta, jonka hiukan kurotut lihakset todistivat ylvästä rohkeutta, "urhojen vihatonta rohkeutta", kuten fysiologit sitä nimittävät. Nenä oli voimakas, leveäsieraiminen, ja sopusuhtaisen suun hiukan ulkonevat huulet todistivat jalomielistä ja hyvää luonnetta.

Mikael Strogov oli luonteeltaan päättäväinen mies, joka ei jouten aprikoinut, ei jyrsinyt kynsiään epävarmuudessa, ei raapinut epäillen korvallistaan, ei polkenut paikallaan kahden vaiheilla. Koruttomana hän osasi sotilaan tavoin seisoa järkkymättä ylempänsä edessä, mutta hänen kävellessään ilmaisi ryhti suurta joustavuutta, merkillistä